

УДК 811.133.1'243:[37.016:791.43]

**Харитонova О. О.,
старший викладач кафедри романо-германських мов та
зарубіжної літератури,
Донецький національний університет ім. Василя Стуса**

**ВИКОРИСТАННЯ КІНО
У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ**

Соціокультурні процеси, що відбуваються у всьому світі, прагнення країн інтегруватися в єдиний простір, зберігаючи при цьому національну ідентичність, зумовлюють розвиток полікультурного середовища в різних країнах.

Одним із актуальних напрямів досліджень є полікультурні аспекти освіти, у тому числі лінгводидактика. Особливу важливість має формування полікультурної компетенції здобувачів вищої освіти.

Використання художніх фільмів у процесі навчання іноземним мовам дозволяє розвивати комунікативну та полікультурну компетенції.

Безперечна ефективність кіно для розвитку продуктивних видів мовленнєвої діяльності, закріплення пройденого фонетичного, лексичного та граматичного матеріалу, формування рецептивних умінь, розширення словникового запасу студентів, створення природного мовного середовища на занятті. Говорячи про переваги художнього фільму як автентичного документа, методисти виділяють також можливість знайомства з різними зразками мови та мовлення, включаючи регіональні акценти, загальноживану та спеціальну лексику, ідіоми і т.і., зокрема, в реальному контексті, створюючи імітацію занурення у мовне середовище; можливість знайомства з мовними регістрами, завдяки персонажам, які представляють різні соціальні верстви, мають той чи інший статус; наочна демонстрація невербальних та паравербальних компонентів спілкування; простота розуміння того, що відбувається.

Використання фільмів для вивчення французької мови має низку переваг.

По-перше, занурення в природну мову: фільми знайомлять студентів з мовою такою, якою вона насправді є у повсякденному житті, з різноманітними акцентами, поширеними виразами та автентичним ритмом. По-друге, контекстуалізація словникового запасу: бачення слів та виразів, що використовуються в конкретних ситуаціях, полегшує їхнє розуміння та запам'ятовування. По-третє, покращення розуміння на слух: часто швидкі діалоги тренують здатність розпізнавати звуки та граматичні структури. Також, відкриття французької культури: фільми відображають спосіб життя, традиції та менталітет, тим самим збагачуючи культурне навчання.

Крім того, аудіовізуальна опора дозволяє наблизити умови вивчення іноземної мови до умов оволодіння рідною; робить можливим застосування самим учням індуктивного методу пізнання у навчальному процесі. Нарешті, добре підібраний і правильно використаний аудіовізуальний матеріал викликає емоції та стани, що сприяють вивченню іноземної мови та успішнішої роботи, як у групі, так і з викладачем.

Емоційний потенціал художніх фільмів для навчальних занять заслуговує на особливу увагу. Процес сприйняття та розуміння фільму,

в тому числі і іноземною мовою, йде від чуттєвого мислення до мислення аналітичного, тобто від емоцій до розуміння [1, с. 33].

Емоційна сила кіно разом з її впливом на увагу та пам'ять стають одним із факторів, що сприяють вивченню іноземних мов. Робота з художнім фільмом на занятті прекрасно впливає не лише на процеси пам'яті, а й на мотивацію. Внутрішній мотив, в основі якого задоволення та інтерес, є особливо важливим у процесі навчання. Крім того, використання художніх фільмів створює також особливий психологічний клімат і розширює палітру методичних прийомів, що сприяють згуртованості групи та підвищують ефективність роботи.

Щоб отримати максимальну користь від цього методу, важливо застосовувати структурований та активний підхід, обирати фільми, що відповідають рівню знань. Для початківців потрібно віддавати перевагу фільмам з простою лексикою та чіткими діалогами, таким як сімейні комедії чи анімаційні фільми. Наприклад, «Маленький Ніколя»: гумористичний фільм із простою мовою та знайомими ситуаціями; «Хористи»: зворушлива історія з доступними діалогами та прекрасною музикою; «Амелі»: поетичний фільм із захопливою мовою.

Здобувачам, що вже опанували середній рівень знань, можна досліджувати різні жанри зі складнішими темами, використовуючи французькі субтитри для полегшення слідкування за текстом. Серед фільмів для цього рівня можна запропонувати «Недоторканні»: сучасна історія з поєднанням формальної та розмовної мов; «Ненавість»: соціальна драма, яка демонструє цікавий сленг та популярні вирази; «Лашкаво прошимо»: комедія, яка грає на регіональних акцентах та особливостях.

Для студентів просунутого рівня варто дивитись фільми без субтитрів, щоб відчути природну мову та регіональні акценти. Фільми, що, пропонуються для такого рівня, це «Життя Адель»: напружена драма з насиченими діалогами та потужними емоціями; «Дияволи»: класичний трилер із витонченою мовою та складним сюжетом; «Прихований»: психологічний фільм, який вимагає тонкого розуміння французької мови.

Для сучасного франкомовного кінопростору інтерес до культурного різноманіття та міжкультурних відносин є ключовим. В силу глобалізаційних, постглобалізаційних та міграційних змін останніх років етнічне та культурне різноманіття франкомовних країн є очевидним [2, с.16]. Франкомовне кіно сьогодні відображає повсякденне життя і є формуючим інститутом сучасної культури, що задає норми комунікації та виконує різні функції: естетичні, педагогічні, просвітницькі.

Однією з особливостей останніх 20 років можна назвати складний характер головних героїв та багату палітру порушених проблем. На думку французького історика і фахівця з питань імміграції у Франції Івана Гасто, сучасні фільми створюють багатогранний образ французів, вихідців з багатьох іммігрантських груп різних поколінь. Сучасне кіно не просто приділяє увагу проблемам існування мультикультурної спільноти та можливості інтеграції, на перший план виходять відчуття індивіда, намагання зрозуміти власну культурну ідентичність у контексті сучасного суспільства [3, с. 36].

Ще однією особливістю полікультурного франкомовного кінопростору є певний культурно-соціальний контекст багатьох фільмів, який занурює глядачів у спосіб життя певної групи населення, можливості знайомства з яким, особливо якщо йдеться про локальні культури. У франкомовній пресі є широко вживаний вираз «комунітариські комедії» (*comédies communautaires*). Термін «комунітарний» у цьому контексті може інтерпретуватися досить широко і співвідноситься не лише з діаспорами, але й із різними субкультурами: регіональні земляцтва, сексуальна орієнтація, професійні спільноти [3, с. 40]. З одного боку, будучи пізнавальним для представників іншої культури, таке кіно виконує просвітницьку функцію. З іншого боку, подібні фільми, особливо комедії, мають педагогічну і виховну функції.

Спосіб вивчення французької мови за допомогою фільмів передбачає також персоналізовані завдання: після кожного фільму необхідні лексичні і граматичні вправи, які зміцнюють словниковий запас і граматику. Потрібен також аналіз вимови: здобувач може записати себе, повторюючи діалоги, і прослухати оригінальні діалоги з фільму, порівняти свою та автентичну фонетику. Важливо після фільму створювати мовні ситуації в групі, щоб здобувачі могли ділитися своїми відкриттями, ставити запитання та практикуватися, використовуючи нові лексичні одиниці.

Цей інноваційний підхід перетворює простий перегляд на активне та структуроване навчання, роблячи процес ефективнішим.

Таким чином, полікультурне кіно знімає страх перед «іншим», а отже, розвиває такі якості особистості, як емпатія, відкритість, доброзичливість, терпимість і сприяє формуванню полікультурних компетенцій здобувачів, критерії яких включають поінформованість та відкритість до міжкультурних відмінностей, здатність ефективно взаємодіяти, використовуючи французьку мову у всьому її багатстві та багатогранності. Активне художнє сприйняття передбачає розвиток

емпатійної поведінки, невід'ємної якісної характеристики мовника та обов'язкового елемента полікультурної компетенції.

Література

1. Compte C. L'image animée dans l'apprentissage du français langue étrangère. *Langue Française*. 1989. № 83 (1). P. 32–50.

2. Del Olmo C. La dimension émotionnelle véhiculée par le cinéma dans l'enseignement-apprentissage du Français langue étrangère: considérations sur la trilogie cognition-émotion-culture : thèse de doctorat en linguistique. Toulouse : Université Toulouse le Mirail – Toulouse II, 2014. URL : <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01127231/document>.

3. Gastaut Y. La figure de l'immigré dans le cinéma français depuis les années soixante-dix. URL : <https://www.histoire-immigration.fr/>